

<https://doi.org/10.69495/2024.8.47>

NAHİB ƏLƏKBƏROV
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
Magistrant
nahibelekberov@gmail.com
İstiqlaliyyət küç., 6 Bakı

**DAYANIQLI İNKİŞAF VƏ YAŞIL İQTİSADI ŞƏRAİTDƏ DÖVLƏT
NƏZARƏTİNİN ELEKTRON TİCARƏTİN İNKİŞAFINA, HƏMÇİNİN
RƏQABƏT QABİLİYYƏTİNİN ARTIRILMASINA TƏSİRİ: AZƏRBAYCAN
NÜMUNƏSİNDƏ**

Xülasə

Dayanıqlı inkişaf və yaşıl iqtisadi çərçivədə elektron ticarətin müasir aspektləri ekoloji məqsədlərə uyğun olması baxımından önəm daşıyır. Elektron ticarətin tələblərinə nəzarət və idarə edilməsi prosesi günümüzün tələblərinə uyğun olmalı və ətraf mühitə zərər verməməlidir. Həmçinin resurslarının bölüşdürülməsi və işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bu prosesin təşkili, həmçinin qanunlar toplusunun icrası məsələsi aktual mövzu hesab edilir. Qanunvericilikdə bərpa olunan enerji mənbələri, tullantıların səmərəli təşkili məsələsi ətraf mühitə faydalar verəcəkdir.

Elektron ticarət iki mühüm inkişaf prosesinə paralel olaraq inkişaf etmişdir. Birincisi, informasiya və kommunikasiya sektorundakı inkişaf, ikincisi isə qloballaşma prosesi və bazarlarda liberallaşmanın sürətlənməsidir. Birinci amil rabitə və media sektorunu interaktiv multimedia xidmətləri və kompüterlərlə ayrılmaz bir bütöv edərək elektron ticarətin əhatə dairəsini genişləndirdi. İkinci amil isə onun e-ticarətlə qarşılıqlı əlaqədə olması, bazarların qloballaşması e-ticarətin inkişafını sürətləndirmiş, elektron ticarətin ölkə sərhədlərini aradan qaldıran, gömrükləri aradan qaldıran xüsusiyyəti isə qloballaşmanı artırmışdır.

Açar sözlər: Dayanıqlı inkişaf, yaşıl iqtisadiyyat, dövlət nəzarəti, elektron ticarət, rəqabətqabiliyyətli.

Giriş

Sosial və iqtisadi çərçivədə baş verən əhəmiyyətli dəyişikliklər fonunda son vaxtlar “Yeni İqtisadiyyat” və “İnformasiya İqtisadiyyatı” ifadələri geniş istifadə olunur. Hazırda fərdlər informasiya texnologiyalarından və hədsiz məlumatlardan geniş şəkildə istifadə edirlər. İnternetə əsaslanan kommunikasiya və kompüter texnologiyasının yaranması informasiya istehsalı xərclərinin azalması, hər yerdə əlçatanlıq, qloballaşma, yeni rəqabət taktikalarının inkişafı, biznes proseslərində və təşkilati strukturlarda dəyişikliklərlə nəticələndi. Müəyyən edilmiş iqtisadi

prinsiplərin həyata keçirilməsi problemi ilə xarakterizə olunan bu iqtisadi paradigma yeni iqtisadiyyat adlanır. O, geniş şəkildə innovasiyaları təşviq edən və yeni ixtiraların mal və xidmətlərin istehsalına inteqrasiyasını asanlaşdıran, bununla da yeni biznes sektorları yaradan və həyat standartlarını yüksəldən informasiyaya əsaslanan iqtisadiyyat kimi müəyyən edilir. Elektron ticarət (e-ticarət) yeni iqtisadiyyatın biznes aspekti kimi qəbul edilir. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının məhsulu olan internetin biznes məqsədləri üçün istifadəsi yeni ticarət platformasının yaradılması ilə nəticələndi. Bu platforma üçün uyğun ticarət tərzini e-ticarətə çevrildi. Elektron ticarət həm istehsal, həm də istehlak sektorları tərəfindən sürətlə mənimsənilir və əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf etdi. Bu yeniliklər e-ticarəti yeni iqtisadiyyatın mühüm sütunu kimi formalaşdırıb. Elektron ticarət adı ticarəti əvəz edirmi və ənənəvi ticarəti əvəz edə bilirmi məsələsi aktual məsələdir. Bu məsələdə üstünlük təşkil edən perspektiv ondan ibarətdir ki, e-ticarət ənənəvi ticarəti əvəz etmir, əksinə biznes təcrübələrini təkmilləşdirən, sadələşdirən və dəyişdirən yeni bir yanaşmadır. Bu tədqiqat ənənəvi ticarəti gücləndirən və bütün ticarət tərəfləri üçün rahatlıq təmin edən e-ticarətin təkamülünü, eləcə də onun irəliləməsinə təsir edən səbəbləri qiymətləndirəcək. Elektron ticarət müxtəlif qurumlar və təşkilatlar tərəfindən müxtəlif üsullarla xarakterizə edilmişdir. Çoxsaylı təriflər vermək əvəzinə, onlar arasında ümumi cəhətləri özündə cəmləşdirən ümumi təsviri təqdim etmək daha məqsədəuyğundur. Elektron ticarət açıq və ya qapalı şəbəkələrdə baş verir və e-ticarət iştirakçıları fiziki şəxslər və ya korporasiyalar ola bilər. Bu şəraitdə istehsalçılar, istehlakçılar, dövlət və özəl sektor təşkilatları və digər qurumlar bütün “elektron əməliyyatları” əhatə edən e-ticarətdə iştirak edə bilərlər. Elektron ticarət fiziki şəxslərin və ya təşkilatların telekommunikasiya əlaqələri vasitəsilə həm açıq, həm də qapalı şəbəkələr üzərindən elektron şəkildə mətn, audio və şəkillər daxil olmaqla rəqəmsal məlumatların emalı, saxlanması və ötürülməsini nəzərdə tutan əməliyyat prosesidir. Bu proses məlumatların yayılması, tədqiqatların aparılması, öhdəliklərin müəyyən edilməsi, malların və xidmətlərin satın alınması, müştəriyə çatdırılması, satırdan sonrakı yardımın təmin edilməsi və ödənişlərin işlənməsi kimi vəzifələri əhatə edə bilər. Elektron ticarət təkə alıcılar və satıcılar arasındakı qarşılıqlı əlaqələri deyil, həm də təhsil, reklam və məlumat mübadiləsi kimi bu əməliyyatlara təsir edən, asanlaşdıran daha geniş kompleks əlaqələr, həmçinin fəaliyyətləri əhatə edən bütün kommersiya əməliyyatlarını əhatə edir.

Əsas hissə

Ekoloji cəhətdən dayanıqlı şəkildə iqtisadi rifahı təmin etmək üsulu kimi yaşıl iqtisadiyyatın gələcək prioritetlərinə uyğun olaraq, Avropa Komissiyası hazırda yaşıl keçidin maliyyələşdirilməsi problemlərini həll etməyə çalışır. Avropa Komissiyası cari COVID-19 pandemiyası fonunda rəqəmsal transformasiya və yaşıl keçidə nail olmaq üçün investisiya ehtiyaclarının növbəti 3 il ərzində ən azı 1,2 trilyon avro olacağını təxmin edir (Borchardt, Buscaglia, et.al.2020).

Davamlı inkişaf və yaşıl iqtisadi artım yanaşmaları son vaxtlar diqqəti cəlb edən mühüm məsələlərdən biridir. Təbii mühitin getdikcə pisləşməsi, ehtiyatların tükənmə nöqtəsi, sonsuz istehsal və istehlak istəyi nəticəsində ətraf mühit böyük dağıntılara məruz qalmışdır. Bu prosesdə mühit arxa plana keçir. Bu yanaşmalar çərçivəsində iqtisadi inkişafın məhdud olduğu, sürətlə artan əhəlinin tələb etdiyi qida istehsalı üçün resurslardan istifadənin məhdud olduğu və bu mənbəni istehsal edəcək sənayeləşmənin ətraf mühitin daha da deformasiyasına səbəb olduğu düşünülür. Davamlı inkişaf gələcək nəsillərin ehtiyaclarını ödəmək və bugünkü ehtiyacları ödəmək üçün bütün resurslardan səmərəli istifadəni, yoxsulluğun və bərabərsizliyin azaldılmasını, ətraf mühitin çirklənməsinin ətraf mühitin aradan qaldırılması imkanlarından aşağı saxlanılmasını tələb edən yanaşma kimi tanınır. Davamlı inkişaf yanaşması buna yaşıl iqtisadi artım vasitəsilə nail olur. Buna görə də, davamlı inkişafın yaşıl iqtisadi artıma nail olmaq üçün istifadə olunan bir üsul olduğu düşünülür. Yaşıl iqtisadi artım mövcud resurslardan səmərəli istifadəni və istifadə olunan resurslar nəticəsində yaranan tullantıların səmərəli istifadəsini nəzərdə tutur. Başqa sözlə, yaşıl iqtisadiyyat istehsalda ətraf mühitə verilən mənfi xarici təsirlərin azaldılması və ətraf mühitin qorunmasında müsbət xarici təsirlərin formalaşmasının artırılması məqsədi daşıyan bir yanaşma kimi müəyyən edilir. Bu baxımdan iqtisadi inkişaf üçün ətraf mühit və inkişaf arasında tarazlığın qorunması zəruri görünür. İnkişaf bu gün və keçmişdə bütün cəmiyyətlər üçün ilkin şərtlərdən biri olub və inkişaf üçün resurslar yaradılıb. Bununla belə, inkişaf üçün resurslar təmin edilərkən, ətraf mühitin davamlılığı, başqa sözlə, gələcək nəsillərə təmiz ətraf mühitin və resursların buraxılması ideyası arxa plana keçir. Ətraf mühitin davamlılığı uğursuzluqla və ya kifayət qədər səviyyədə olmadığından, daha məhsuldar nəticələr əldə etmək üçün inkişaf, ətraf mühit, iqtisadiyyat və idarəetmə arasındakı əlaqələri sorgulamaq və tənqid etmək lazımdır.

İnkişaf anlayışı cəmiyyətlərin inkişafı ilə yanaşı müxtəlif dövrlərdə də müxtəlif mənalarda istifadə edilmişdir. Ümumiyyətlə, sənayeləşmə, modernləşmə, tərəqqi və artım kimi anlayışlarla yanaşı, həm də onların yerinə işlədilir. Bu vəziyyət inkişaf anlayışının tərifinin verilməsini çətinləşdirib. İnkişaf ümumiyyətlə bir mövzuda və ya sahədə inkişaf və bütün milli iqtisadiyyatla arzu olunan səviyyəyə çatmaq kimi müəyyən edilir. Davamlı inkişaf konsepsiyası müasir ədəbiyyatda çox vurğulanan anlayışlardan biridir. Konsepsiya latınca “Sustinere” sözündən gələn “davamlılıq” sözündən götürülmüşdür. Lüğətlərdə anlayışın istifadəsi davam etmək, saxlamaq, təmin etmək, dəstəkləmək və mövcud olmaq deməkdir.

Davamlılığın üç mühüm addımı var. Bunlar iqtisadi, sosial və ekolojidir.

Baş verənlər göstərir ki, iqtisadi artım yönümlü siyasətlər problemlərin həlli üçün yetərli deyil. Sadəcə ətraf mühiti qorumaq üçün fabrikləri bağlayacaq və işçiləri küçələrə çıxaracağıq? sual ağına gəlir. Bəziləri bunun qiymətlərin düzgün göstərilməməsi ilə bağlı olduğunu düşünür. Problem ondadır ki, sürətli iqtisadi artım üçün tənzimlənməyən bazarlar ekoloji və əmək standartları nəticəsində “real”

qiyməti əks etdirmir. Əməyi və ətraf mühiti istismar edən qiymətlər daha da böyümək üçün davamlı olmayan istehsal və istehlak modellərinə daxil olurlar (Aşıcı, 2012, 106). Davamlı inkişaf konsepsiyası isə insanların inkişaf səylərini özündə əks etdirən bərpa olunan təbii ehtiyatlardan bərpa olunanların yenilənmə sürəti ilə, bərpa olunmayan təbii ehtiyatların mövcud təbii ehtiyatlar nisbətində istifadəsi kimi müəyyən edilir. Resursları və ətraf mühitin çirklənməsini ətraf mühidə aradan qaldırmaq imkanından aşağı saxlamaqdır. Davamlı inkişaf hazırkı nəslin və gələcəkdə yaşayacaq bütün insanların mövcud ekoloji məhdudiyyətlər daxilində həm sosial, həm də iqtisadi inkişafda ədalətli iştirakını təmin etmək üçün zəruri olan istehsal və istehlak tərzində dəyişiklikləri əhatə edən bir yanaşmadır. Davamlı inkişaf konsepsiyasının ekoloji ölçüsü təbii ehtiyatlar tükənməzdən, bərpa olunmayan və ətraf mühitin geri qayıtmasını qeyri-mümkün hala salmadan indiki və gələcək nəsillərin ehtiyaclarını gələcək nəsllə ötürən iqtisadi sistem mənasında istifadə olunur. Davamlı inkişafın ekoloji ölçüsü iqtisadi sistemin uzunmüddətli perspektivində insan ehtiyaclarının ödənilməsində ekoloji sistemin varlığını və canlılığını qəbul edir (Odabaşı, Özçelik et.al, 2023). Bununla belə, istehsal və istehlak texnologiyaları üçün iki əsas meyar var. Bunlardan birincisi təkrar emal olunmayan tullantıların istehsalının qarşısını almaqla, ən azı müəyyən dərəcədə ətraf mühitə ziyan vuran tullantıların aradan qaldırılmasını təmin edir.

Azərbaycan Respublikası elektron ticarət

Elektron ticarətin inkişafı mahiyyət etibararı ilə internet və informasiya kommunikasiyalarının təkamülü ilə bağlıdır. 2018-ci ildə Azərbaycan İKT sektorunda 21% artım tempinə nail olub və internetdən istifadəyə görə MDB ölkələri arasında lider kimi çıxış edib. Dövlət Neft Fondunun Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi ilə birgə həyata keçirdiyi “Ev üçün optika” modeli üzrə həyata keçirilən layihə Azərbaycanın ucqar kəndləri də daxil olmaqla əhalinin əksəriyyətini müxtəlif sürətlə genişzolaqlı internetlə təmin edib. Genişzolaqlı İnternetə çıxışı olan qurumlar alıcı və ya satıcı kimi kommertiya fəaliyyətlərində iştirak edə bilər, əməliyyatların fiziki sahədən rəqəmsal sferaya keçidini asanlaşdırır və bununla da e-ticarət və e-biznesin inkişafı üçün əlverişli mühit yaradır (Hajiyeva, L., 2021).

Elektron ticarət əməliyyatlarının bəziləri ənənəvi üsullarla həyata keçirilə bilsə də, texnologiyanın təqdim etdiyi üstünlüklər elektron ticarətə üstünlük verilməsinə səbəb olur. Elektron ticarət həm istehsalçılar, həm də istehlakçılar üçün üstünlüklər təqdim edir. Elektron ticarət sayəsində istehsalçılar;

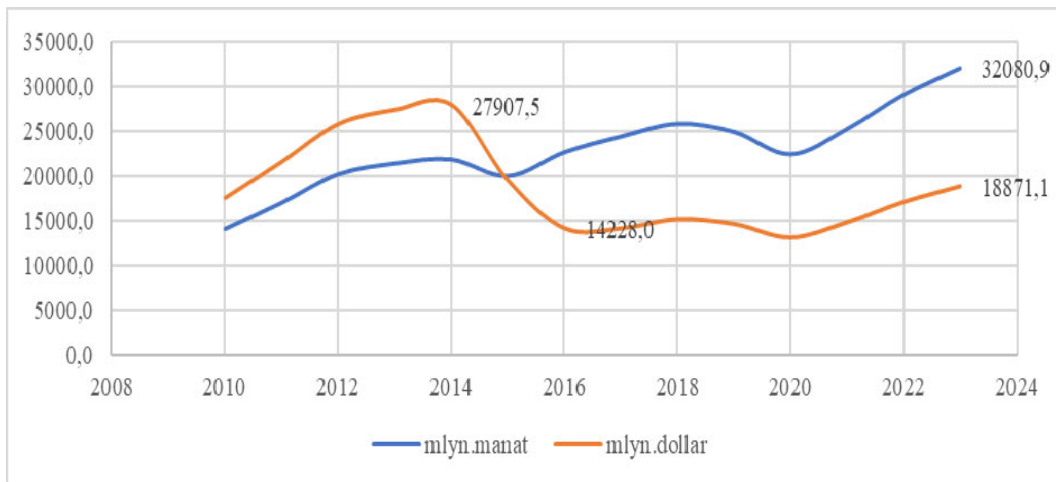
- Xərclərə və vaxta qənaət,
- Daha geniş miqyasda bazara çıxma imkanı və marketinq proseslərinin azaldılması,
- Kommertiya sənədlərində səhvlərin minimuma endirilməsi və sənədləşmə işlərinin azaldılması,

- Böyük bazarlara açıq olmaq və bazara giriş maneələrini azaltmaqla rəqabəti artırmaq,
- Qarşılıqlı əlaqəyə açıq,
- Elektron ticarət sayəsində istehlakçıların, məsafələrin aradan qaldırılması;
- Rahat seçim etmək imkanı,
- İstehsalda rəqabətin artması ilə daha keyfiyyətli və daha ucuz məhsul və xidmətlər almaq imkanı var,
- Yeni məhsul və xidmətləri izləmək imkanı var.

Bu səbəblərdən elektron ticarətin inkişafı ilə bağlı gözləntilər kifayət qədər yüksəkdir.

E-ticarət dedikdə ağıla gələn ilk şey internet üzərindən edilən kommersiya əməliyyatlarıdır. Ancaq alıcı və satıcının üz-üzə görüşmə öhdəliyini aradan qaldıran bu vasitələrlə həyata keçirilən kommersiya fəaliyyətləri də təbiətə elektron ticarətə düşür. Elektron ticarəti kompüter mühitinə gətirən ilk tətbiq elektron məlumat mübadiləsinin (EDD) istifadəsi olmuşdur. EDD insan müdaxiləsi olmadan kompüter şəbəkələri vasitəsilə iki ticarət təşkilatı arasında strukturlaşdırılmış məlumat və sənədlər mübadiləsinə təmin edən sistemdir.

Cədvəl 1. İqtisadiyyata yönəldilən investisiyalar bütün mənbələr üzrə investisiya qoyuluşları (xarici investisiyalar nəzərə alınmaqla)

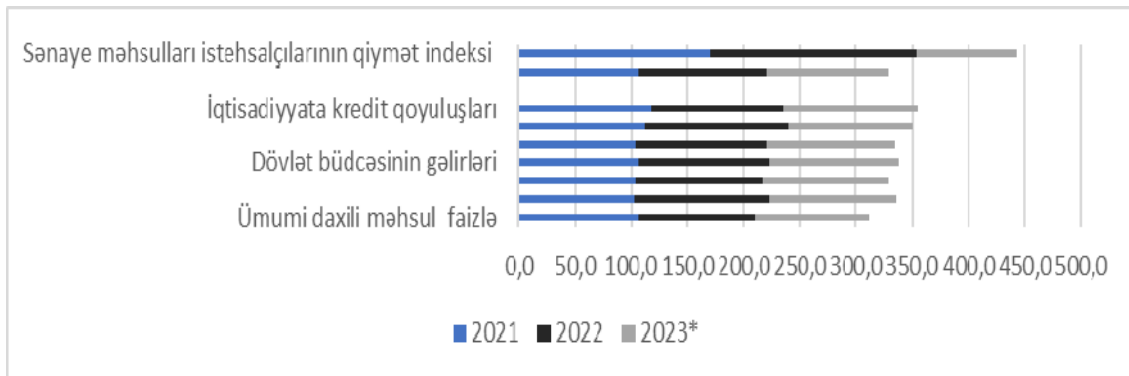
Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi 2024

Cədvəl 1-də 2010-cu ildən 2023-cü ilə qədər Azərbaycan Respublikasında investisiyalar manat, həmçinin dollar şəklində göstərilmişdir. Cədvəldə ümumi artım tendensiyası ilə dəyişim göstərmişdir. Xarici investisiyalar 2016-cı ildə ən yüksək

həddə çatmışdır. Növbəti illərdə azalma başlamış daha sonra tədricən azalaraq daxili investisiya həcmi yüksəlmişdir. 2010-cu ildə manatla daxili investisiyalar 7 499,2 milyon manatdan 17 409,7 milyon manata yüksəlmişdir.

Elektron ticarəti indiki vəziyyətinə gətirən vasitə internet idi. İnternet bütün dünyada yayılmış kompüter şəbəkələrinin birləşməsindən ibarət nəhəng kompüter şəbəkəsidir. İnternetin təmin etdiyi bu qlobal rabitə şəbəkəsi həm də ticarəti asanlaşdırıb. İnternetin digər e-ticarət alətlərindən fərqi onun çox yönlü olması və geniş sahələrə müraciət etməsidir. İnternet ilə hazırlanmış alətlər; www (word wide web), elektron poçt, fayl ötürmə protokolu və xəbər şəbəkələri. Bu alətlər e-ticarət həcmnin indiki səviyyəyə çatdırılmasında mühüm rol oynamışdır. Şübhəsiz ki, internetin ən əhəmiyyətli xüsusiyyəti ticarətdə məsafələri aradan qaldırmasıdır. İstehlakçı ilə istehsalçını üz-üzə gətirən internet mühiti istehlakçıların dünyanın o biri tərəfində satılan məhsulu almasına və beləliklə istehsalçıların coğrafi sərhədləri aşaraq daha geniş istehlakçı bazasına çatmasına şərait yaradır. İnternetin elektron ticarətin inkişafına təsir edən digər xüsusiyyəti onun multimedia potensialıdır ki, bu da eyni zamanda interaktiv audio, video və yazılı mətnlərin ötürülməsinə imkan verir. Məsələn, multimedia sayəsində müxtəlif ölkələrdə yerləşən şirkət tərəfdaşları fiziki olaraq bir araya gəlmədən virtual mühitdə şəkillər və səslərlə idarə heyəti iclasları keçirə biləcəklər.

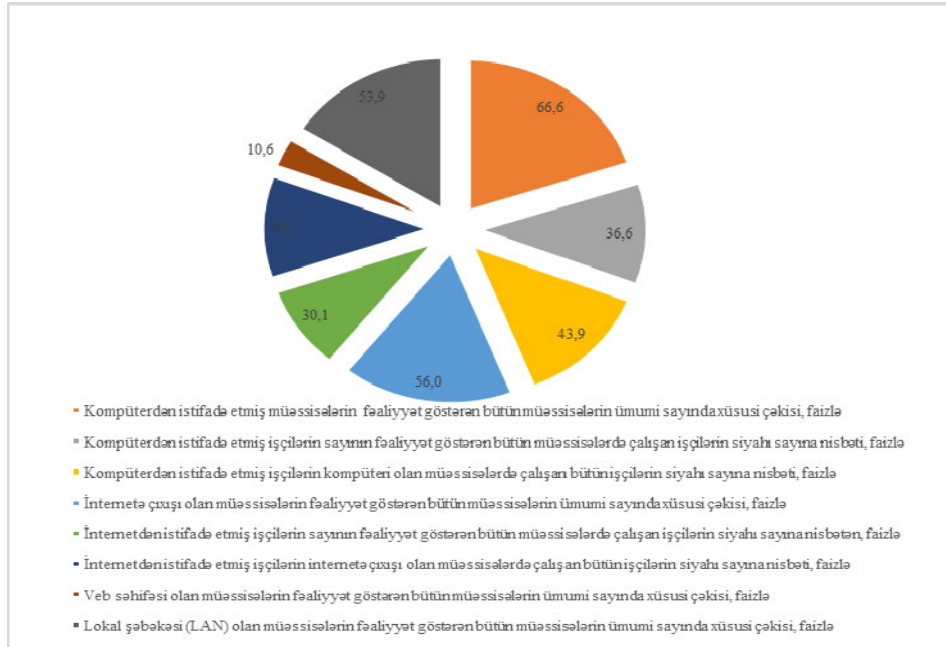
Cədvəl 3. Əsas makroiqtisadi göstəricilərin indeksləri, əvvəlki ilə nisbətən, faizlə

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi 2024

Cədvəl 3-də 2020 və 2023-cü illər arasında ölkəmizdə ÜDM 105,6% -dən 101,1 düşmüşdür. Əhalinin gəlirləri 2021-ci ildə 102,6% -dən 112,8% düşmüşdür. Dövlət büdcəsinin gəlirləri isə bu dövr ərzindən müəyyən hissə artaraq 2023- cü ildə 114% artım göstərmişdir. İqtisadi əlaqəyə əsasən gəlirlərin yüksəlməsi, xərclərin yüksəlməsi ilə nəticələnmiş və beləliklə, 113,7% artım müşahidə edilmişdir.

Qrafik 1. Müəssisələrdə İKT-dən istifadənin əsas göstəriciləri, faizlə

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi 2024

2023-cü ildə müəssisələrin 66,6%-i kompüterlərdən istifadə edib, lakin bütün müəssisələr üzrə işçilərin yalnız 36,6%-i, kompüterlə təchiz olunmuş müəssisələrdə isə 43,9%-i kompüterlərdən istifadə edib. Müəssisələrin 56%-də internetə çıxış mövcud olsa da, bütün müəssisələrdə çalışanların yalnız 30,1%-i, internetə qoşulmuş müəssisələrdə isə 36,7%-i ondan istifadə edib. Müəssisələrin 53,9%-də yerli şəbəkələr (LAN) mövcud olub, yalnız 10,6%-nin veb sahifələri mövcuddur. Bu rəqəmlər texnoloji əlçatanlıq və işçilərin istifadəsi arasında əhəmiyyətli fərqi vurğulayır, rəqəmsal bacarıqların artırılması və infrastrukturun optimallaşdırılması ehtiyacını diqqət mərkəzinə gətirir.

Nəticə

Elektron ticarət yeni bir anlayış deyil, əksinə, uzun illər əvvəl iqtisadi həyatda öz yerini tutan ticarət formasıdır. Bununla belə, sürətlə inkişaf edən texnoloji yeniliklərlə e-ticarət də inkişaf edib və bütün dünyaya yayılıb. Bu prosesə ən böyük töhfə informasiya texnologiyalarına ciddi investisiyalardan gəldi. E-ticarətin indiki mövqeyinə çatmasına imkan verdi. Qloballaşma elektron ticarətin inkişafını sürətləndirdi, elektron ticarət isə özünəməxsus xüsusiyyəti ilə qloballaşma prosesinə tövhələr verdi.

Bu məqalədə biz elektron ticarətin dayanıqlılığı, rəqabətqabiliyyətliliyi və ölkəmizdə elektron ticarətin müasir vəziyyətini araşdırdıq.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Aşıcı, A. A. (2012). Sürdürülebilir Yaşam İçin Bir Dönüşüm Önerisi: Yeşil Yeni Düzen. *Yeşil Ekonomi*, 105.
2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi (2024). *Rəqəmsal inkişaf*. URL: https://www.stat.gov.az/source/digital_development/
3. Borchardt, S., Buscaglia, D., Barbero Vignola, G., Maroni, M., & Marelli, L. (2020). A Sustainable Recovery for the EU. *Report EUR*, 30452.
4. Carabelli, A. M., & Cedrini, M. A. (2014). Keynes, the Great Depression, and international economic relations. *History of economic ideas*, 22(3), 105-135.
5. Hacıyeva, L. (2021). The prospects and problems of e-commerce in Azerbaijan in the context of globalization. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 92, p. 06010). EDP Sciences.
6. Odabaşı, Y., Özçelik, Ö., & Önder, H. (2023). Geri Dönüşümün Alt Boyutlarının Sosyoekonomik Belirleyicileri: AB Ülkeleri Üzerine Ampirik Kanıtlar. *Anadolu University Journal of Faculty of Economics*, 5(2), 39-54.
7. Wang, S., Jiang, X., & Khaskheli, M. B. (2024). The Role of Technology in the Digital Economy's Sustainable Development of Hainan Free Trade Port and Genetic Testing: Cloud Computing and Digital Law. *Sustainability*, 16(14), 6025.

Нахиб Алекберов

Резюме

В рамках устойчивого развития и "зеленой" экономики современные аспекты электронной коммерции важны с точки зрения соответствия экологическим целям. Процесс контроля и управления требованиями к электронной коммерции должен соответствовать современным требованиям и не должен наносить вред окружающей среде. Также актуальной темой считается вопрос распределения ресурсов и организации этого процесса на оккупированных территориях, а также имплементация свода законов. В законодательстве вопрос о возобновляемых источниках энергии, эффективном обращении с отходами пойдет на пользу окружающей среде. Электронная коммерция развивалась параллельно с двумя важными процессами развития. Первый - это развитие информационно-коммуникационного сектора, а второй - процесс глобализации и ускорение либерализации рынка. Первый фактор расширил сферу электронной коммерции за счет интеграции сектора коммуникаций и средств массовой информации с интерактивными мультимедийными услугами и компьютерами. Вторым фактором является его взаимодействие с электронной коммерцией, глобализация рынков ускорила развитие электронной коммерции,

а особенность электронной коммерции, которая устраняет национальные границы и таможи, усилила глобализацию.

Ключевые слова: устойчивое развитие, "зеленая" экономика, государственный контроль, электронная коммерция, конкурентоспособность.

Nahib Alakbarov

**THE IMPACT OF STATE CONTROL ON THE DEVELOPMENT
OF E-COMMERCE AND INCREASING COMPETITIVENESS IN
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND GREEN ECONOMIC
CONDITIONS: THE CASE OF AZERBAIJAN**

Summary

In the framework of sustainable development and green economy, the modern aspects of e-commerce are important in terms of compliance with environmental goals. The process of control and management of e-commerce requirements should be in line with today's requirements and should not harm the environment. Also, the issue of distribution of resources and the organization of this process in the occupied territories, as well as the implementation of a set of laws, is considered an urgent topic. In the legislation, the issue of renewable energy sources, efficient management of waste will benefit the environment. E-commerce has developed in parallel with two important development processes. The first is developments in the information and communication sector, and the second is the globalization process and the acceleration of market liberalization. The first factor expanded the scope of electronic commerce by integrating the communications and media sector with interactive multimedia services and computers. The second factor is its interaction with e-commerce, the globalization of markets has accelerated the development of e-commerce, and the feature of e-commerce that eliminates national borders and customs has increased globalization.

Keywords: Sustainable development, green economy, state control, electronic commerce, competitiveness.

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 2.06.2024

Çapa qəbul olunma tarixi: 07.08.2024

Rəyçi: iqtisad elmləri üzrə fəlsəfə doktoru

Qocayev Eldar Adıgözəl

tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur